

UGOTOVITVE IN SKLEPI ZBOROVANJA SLOVENSКИH SLAVISTOV V PIRANU OD 1. DO 6. OKTOBRA 1960

Zborovanje slovenskih slavistov v Piranu od 1. do 6. oktobra je bilo prepričljiva manifestacija ustvarjalnih sposobnosti slovenske slavistike, dalo je slavistom novega poleta, okrepilo njihovo voljo da dela in ustvarilo trdne temelje za njihovo vsestransko medsebojno sodelovanje. Pokazalo je hkrati, da si slavisti vztrajno prizadevajo svoje raziskovalno in pedagoško delo razvijati v skladu s tistimi visokimi humanističnimi načeli, ki usmerjajo našo socialistično družbo, in to hkrati z upoštevanjem pozitivnih dosežkov svoje stroke v preteklosti kakor tudi v smereh, ki jih naš sedanji razvojni stadij narekuje za prihodnost. Zborovanje se je ukvarjalo z najbolj perečimi vprašanji jezikoslovja, literarne zgodovine in šolstva ter sprejelo tudi vrsto smernic in sklepov.

I

JEZIKOSLOVJE

V središču razpravljanja je bilo vprašanje sodobnega knjižnega jezika in njegovih norm. Zborovanje je sprejelo načelo, da knjižni jezik ni ne fikcija ne umetna konstrukcija, marveč živ organizem, ki ga ni mogoče utesnjevati v nasilne predpise. Zato so sprejemljive, učinkovite, koristne in plodne samo tiste norme, ki nastajajo na podlagi splošne rabe, kakor se spontano uveljavlja v sodobnem knjižnem jeziku, tako literarnem kot znanstvenem, in ki varujejo kontinuiteto knjižnega jezika in jezikovne kulture, hkrati pa omogočajo, da knjižni jezik sprejema in kodificira vse tiste inovacije, ki jih zahtevata sodobno življenje in moderni razvoj kulture in civilizacije. V tem duhu je zborovanje opozorilo tudi na pomembnost vprašanj, ki so v zvezi z modernim pogovornim jezikom in zorno izreko, sprejelo in potrdilo je pobudo za izdajo praktičnega slovarja sodobnega knjižnega jezika in drugih podobnih slovarskih del ter hkrati poudarilo, naj posebna skrb jezikoslovcev velja tistim jezikovnim področjem in praktičnim terminološkim vprašanjem, ki jih porajajo družbene spremembe in ki jih pred nas nenehoma postavlja stopnjevani razvoj tehnike, industrije in drugih področij človeške dejavnosti.

LITERARNA ZGODOVINA

Zborovanje je izpričalo, da so danes pereča predvsem vprašanja načel in metod literarnozgodovinskega raziskovanja, in poudarilo, naj bi bila ta vprašanja v središču prihodnjega jugoslovanskega slavističnega zborovanja. Posebej pa je zborovanje utemeljilo živo aktualnost literarne vede kot eminentno humanistične značnosti in tako pokazalo, da slovenska literarna zgodovina danes v sklopu celotnega našega kulturnega življenja nima več samo narodnoobrambne in narodno afirmativne funkcije, ker je postala spričo novega zgodovinskega položaja slovenskega naroda in spričo novega splošnega družbenega razvoja njena vloga drugačna, zlasti pa odgovornejša in obsežnejša. Poleg tega, da je zborovanje posredovalo sintetične preglede dognanj o nekaterih obdobjih naše literarne preteklosti, je hkrati pokazalo, da je postalo prav tako intenzivno tudi raziskovanje naše novejšje književnosti od

Moderne dalje, pri tem je opozorilo na sintetično obravnavanje socioloških, biografskih, idejnih in stilno-estetskih prvin ter uveljavilo splošno evropske vidike in primerjalne metode.

ŠOLSTVO

Zborovanje je ugotovilo, da so se znašli slavisti spričo reforme celotnega našega šolskega sistema pred vrsto težkih vprašanj, ki zahtevajo od njih resnega proučevanja in velikih naporov, kar vse naj prispeva k čim uspešnejši izvedbi šolske reforme. Nadvse pereče je vprašanje pouka slovenskega jezika, zlasti še na strokovnih šolah. Pouk slovenskega jezika je treba notranje preurediti v duhu sodobnih pedagoških načel in splošnih družbenih potreb tako, da bo težišče na aktivnem obvladanju jezikovnih sredstev, ne pa na memoriranju abstraktnih definicij in kategorij. Hkrati je zborovanje opozorilo na vse posledice, ki jih utegne imeti okrnjevanje pouka za razvoj mladih generacij in za kulturno rast naše družbe, ter poudarilo, da je obvladanje materinega jezika ne samo znamenje kulturne razvitosti posameznika, marveč tudi integralni del svobodne osebnosti v socialistični družbi.

Prav tako so potrebne tudi spremembe v poučevanju literarne zgodovine. Treba je odstraniti nepotrebne podrobnosti in historicistični balast, središče pouka pa naj postane odkrivanje idejnih, etičnih in estetskih vrednot, ki jih vsebujejo literarni razvoj in literarne umetnine, tako da bo pouk v skladu z izvorom in funkcijo umetnosti, se pravi z naporji za humanizacijo človeka in družbe. S poukom jugoslovanskih književnosti in jezikov naj se utrjuje zavest bratske zveze jugoslovanskih narodov in njihovih kulturnih prizadevanj, hkrati pa naj ves literarni pouk upošteva tudi splošno evropska literarna dogajanja.

Zborovanje se je posebej ukvarjalo z vprašanjem slavističnega učnega osebja in ugotovilo, da zlasti v višjih razredih osnovnih šol ni dovolj strokovno izobraženih učiteljev; predlagalo je, naj bi tako ali drugače pomagali tem prosvetnim delavcem do primerne strokovne izobrazbe, hkrati pa ugotovilo, da je splošni problem stimulacije prosvetnih delavcev aktualen posebej tudi za slaviste, zlasti še, ko nimajo niti vseh potrebnih učnih knjig in učil.

II

Po teh ugotovitvah je zborovanje sprejelo naslednje sklepe:

1. Slavistično društvo naj organizira podružnice po vseh večjih središčih; z njimi naj utrdi redne zveze in naj jim nudi strokovno pomoč, da bi tako pripomoglo k dvigu strokovne ravni učiteljev slovenščine. Prav tako naj društvo ustvari tesnejše stike s slovenističnimi katedrami in lektorati na vseh jugoslovanskih univerzah.

2. Da bodo znanstvene naloge slavistike ostvarljive, je treba reorganizirati znanstvenoraziskovalne inštitucije, tako da bo zagotovljeno uspešno delo na področjih jezikoslovja, literarne vede, leksikografije in bibliografije. Zato bo društvo sodelovalo s prosvetnimi oblastmi pri organizaciji znanstvenih institutov. Le tako bo mogoče čimprej izdati prepotrebna osnovna enciklopedična in slovarska dela, bibliografije tiskov in rokopisov, kritične izdaje tekstov in korespondence ipd. Ta reorganizacija je tem nujnejša, ker je treba ob reformi univerzitetnega študija zagotoviti sistematično vzgojo znanstvenega naraščaja.

3. Slavistično društvo naj najde primerne oblike predavanj, posvetovanj in seminarjev, na katerih naj se obravnavajo posamezna pereča znanstvena in stro-

kovna vprašanja naše slavistike. Poskrbi naj za sestanke lektorjev pri gledališčih, radiu, televiziji in filmu ter naj skuša pripraviti občasna srečanja domačih in tujih slavistov.

4. Slavistično društvo naj vzpostavi stike s slovenskimi slavisti v zamejstvu in daje pobude za intenzivnejše raziskovanje jezikovne in literarnozgodovinske problematike Slovencev za mejami.

5. Slavistično društvo naj vpliva na periodični tisk, zlasti na dnevnike, da bodo z večjo zavzetostjo spremljali prizadevanja in dognanja sodobne slavistične znanosti ter redneje in temeljiteje poročali o sodobnem literarnem ustvarjanju.

6. Slavistično društvo naj po svojih močeh sodeluje pri reševanju vseh tistih problemov, ki so v zvezi z obsegom in značajem pouka slovenskega jezika in slovestva v reformirani šoli. Tako naj sodeluje pri sestavi učnih načrtov, pri sestavljanju pravilnikov o izpitih, zlasti o zaključnih izpitih, učbenikov in izdelavi učil (n. pr. poučnih filmov, gramofonskih plošč itd.). Slavistično društvo naj tudi v lastnem okviru da pobudo za proučevanje navedenih vprašanj in si v ta namen ustanovi tudi posebne komisije.

7. Da bi moglo društvo uspešno sodelovati pri reševanju vprašanj znanstvenega in pedagoškega dela je potrebna tesnejša zveza med društvom in pristojnimi prosvetnimi organi; zato naj Slavistično društvo dobi zastopnike v ustreznih svetih.

V OCENO SMO PREJELI

1. Celjski zbornik. Celje 1960.
2. Domainko, Dragutin: O metodah za povečanje proizvodnosti dela. Maribor, Založba Obzorja 1960.
3. Hudales, Oskar: Fata morgana. Maribor, Založba Obzorja 1960.
4. Knjižnica Mestnega gledališča:
 10. zv.: Slovenski gledališki portret. Album. Ljubljana 1960.
 11. zv.: Štefanac, Mire: Včeraj popoldne. Ljubljana 1960.
 12. zv.: Nušič, Hinko: Igralčeva kronika I. Ljubljana 1960.
5. Platon: Simposion in Gorgias. Posl. Anton Sovre. V Ljubljani, Slovenska Matica 1960. (Filozofska knjižnica 4.)
6. Ribnikar Jara: Vrnil se bom. Roman. Maribor, Založba Obzorja 1960.
7. Shakespeare, William: Dva gospoda iz Verone. Prev. Matej Bor. V Ljubljani, Slovenska Matica 1959. (Vezana beseda 15.)
8. Sfakianakis, Jannis G.: Gospodar na Vatherni. Roman. Maribor, Založba Obzorja 1960. (Knjižna zbirka Nova Obzorja 18.)
9. Wassermann, Jakob: Zadeva Maurizius. Roman. Maribor, Založba Obzorja 1960.